

Yksi kuva, monta tarinaa

Oppiaineet: Äidinkieli

OPS-teemat: Monilukutaito, mediakriittinen ajattelu, draamakasvatus

Tavoitteet: Oppilas harjoittelee erilaisten näkökulmien ottamista ja mielipiteiden vaikutusta jutun sisältöön.

Aika: 45 min.

Ennen tuntia

Tuo ja pyydä oppilaita tuomaan kouluun erilaisia aikakauslehtiä. Pyydä oppilaita selvittämään kotitehtävänä, mitä lehdistötilaisuus tarkoittaa.

Etsi yksi artikkeli josta kirjoittajan mielipide tulee selkeästi esille esimerkiksi ilmaisujen ”Olen sitä mieltä, että”, ”Vaikuttaa siltä”, ”Asia tuntuu olevan” kautta.

Virittäytyminen (noin 10–15 min)

1. Mikä on mielipiteen ja faktan ero?
2. Jos luet lehteä, blogia yms. mistä voit tietää, onko joku asia totta vai jonkun mielipide? Voiko mielipide olla myös totta?
3. Heijasta löytämäsi artikkeli ja lue se ääneen. Kysy oppilailta, millaisilla sanoilla mielipidettä ilmaistiin tekstissä.
4. Kerro, että pohditte seuraavaksi mielipiteen ja faktatiedon eroa. Heijasta seuraava valmis otsikko kaikkien nähtävälle tai etsi tehtävää varten joku, mahdollisimman neutraali otsikko, josta ei selviä jutun kirjoittajan kanta. Kerro oppilaille, että kyseessä on kuvitteellinen uutisotsikko. Voitte yhdessä pohtia, missä lehdessä tällainen otsikko voitaisiin julkaista.
 - *Koirapuiston tilalle rakennettiin skeittiparkki*
5. Kerro oppilaille, että samasta aiheesta julkaistiin myös kaksi muuta juttua. Heijasta otsikon jatkoksi kaksi muuta otsikkoa:
 - *Skeittiparkki innostaa uusia harrastajia lajin pariin*
 - *Koiranomistajien karvas pettymys*
6. Kerro oppilaille, että kun he lukevat lehtiä, blogeja yms. niin kirjoittajan oma mielipide saattaa joskus tulla vahvastikin esiin ja se saatetaan kertoa totuutena. Joskus mielipiteen avulla vedotaan esimerkiksi lukijan tunteisiin ja yritetään saada lukija pitämään mielipidettä totena, vaikka mitään perusteluja omille väitteille ei anneta. Siksi on tärkeää, että oppilaat oppivat erottamaan mielipiteen faktatiedosta.
7. Seuraavaksi oppilaat saavat harjoitella toisten mielipiteisiin vaikuttamista draaman muodossa. Luokassa järjestetään oikea lehdistötilaisuus ja oppilaat pääsevät eläytymään erilaisiin rooleihin.

Kysy oppilailta, huomaavatko he jotain eroja kolmessa eri otsikossa. Edustaako joku otsikko enemmän mielipidettä kuin faktatietoa?

Toiminta (noin 25–30 min)

1. Jaa luokka kolmeen osaan. Ensimmäinen osa on koirapuiston rakentamisen kannalla, toinen skeittiparkin rakentamisen kannalla ja kolmas on ”puolueettomia” toimittajia. Koirapuiston rakentamisesta aiotaan pitää nyt lehdistötilaisuus, jonne molemmat edustajat on kutsuttu paikalle.

Skeittipuiston kannattajilla ja vastustajilla on 10 minuuttia aikaa miettiä ryhmän kesken argumentteja ja mielipiteitä omasta kannasta. Ohjeista oppilaita, että tarkoitus on lehdistötilaisuudessa ”voittaa” toimittajat puolelleen. Eli skeittipuiston kannattajien pitää yrittää vedota esimerkiksi tunteisiin, faktoihin yms. jotta he saisivat skeittipuistolle hyvää julkisuutta. Koirapuiston kannattajat taas haluavat, että skeittipuisto saa mahdollisimman huonoa julkisuutta, sillä he ovat pettyneitä koirapuiston lopettamiseen.

Voitte käyttää apuna seuraavia apukysymyksiä:

- Miksi skeittiparkin rakentaminen oli hyvä/huono asia?
- Mitä vaikutuksia skeittiparkin rakentamisella on lapsille, nuorille tai aikuisille (huonoja tai hyviä)?

Toimittajat voivat valmistautua lehdistötilaisuuteen miettimällä mahdollisia kysymyksiä eri osapuolille.

2. Kun kaikilla ryhmillä on jotain kantoja pohdittuna, aloitetaan lehdistötilaisuus. Eri kantoja edustavat oppilaat voivat valita joukostaan 2-3 oppilasta, jotka tulevat esittämään kantansa tilaisuudessa. Tilaisuus etenee seuraavasti:

- Yksi koirapuistoa kannattaneista henkilöistä kertoo oman näkökulmansa
- Sen jälkeen skeittiparkkia kannattavat kertovat oman näkökulmansa. Voit ohjata oppilaita siihen, että he voivat myös vastata edellisen ryhmän argumentteihin tai esittää seuraavalle ryhmälle oman kysymyksen.
- Toimintaa jatketaan kunnes kaikki ovat esittäneet mielipiteensä.
- Toimittajien vuoro esittää mahdollisia kysymyksiä.

3. Kun mahdolliset kysymykset on kysytty, saavat toimittajat äänestää, kummalla ryhmällä oli vakuuttavimmat argumentit. Kysy vielä toimittaja-oppilailta, että mikäli he kirjoittaisivat jutun lehdistötilaisuudesta, olisiko helpompi kirjoittaa juttu vain toisen puolen näkökulmasta vai onnistuisiko molempien näkökulmien sisällyttäminen juttuun?

Pohdinta (noin 5–10 min)

Kysy oppilailta:

- Millaista tehtävän tekeminen oli? Mikä oli vaikeinta? Entä mikä oli helpointa?
- Jos sinulla on vahvasti joku kanta esimerkiksi koirapuiston rakentamisesta, niin kuinka helppoa on kirjoittaa/perustella asioita siitä näkökulmasta, jota et itse kannata?
- Millaiset argumentit/oppilaat olivat vakuuttavia?
- Tuleeko oppilaille mieleen lehtiä, blogeja yms. missä oma mielipide esitetään totuutena?
- Saako kirjoittajan oma mielipide näkyä jutussa? Jos kirjoittajan oma mielipide näkyy, pitäisikö se selkeästi ilmoittaa muille?

Pyydä oppilaita jatkossa kiinnittämään huomiota lukemiinsa teksteihin ja miettimään, mikä voisi olla kirjoittajan oma mielipide, jos sellainen on havaittavissa ja vaikuttaako se jutun kirjoitukseen. Esimerkiksi jos sinun pitää kirjoittaa haastattelu jostain ihmisestä, josta et yhtään pidä. Vaikuttaako tämä jutun tyyliin? Voit rohkaista oppilaita tuomaan kouluun lukemiaan lehtijuttuja, joissa heidän mielestään kirjoittajan mielipide tulee selkeästi esille tai kirjoittajan mielipidettä on todella vaikea tietää.